

**PERCEPCIÓ DE LA RELACIÓ FILL-PARES
I VINCLES D'AMISTAT PARENTAL,
EN INFANTS I PREADOLESCENTS**

PERCEPCIÓN DE LA RELACIÓN HIJO-PADRES
Y VÍNCULOS DE AMISTAD PARENTAL,
EN NIÑOS Y PREADOLESCENTES

*PERCEPTION OF PARENT-CHILD RELATIONSHIPS
AND PEER FRIENDSHIP RELATIONSHIPS,
IN CHILDREN AND PREADOLESCENTS*

*Lucas Marcelo Rodríguez**, *José Eduardo Moreno***

DOI: 10.7203/anuari.psicologia.17.2.151

Resum

La família és el primer i més important agent socialitzador en la infància a causa que durant aquest període els infants aprenen habilitats socials, actituds i altres capacitats necessàries per a adaptar-se al context en el qual viuen. El propòsit d'aquest treball és establir la relació entre els estils de criança dels fills i les relacions d'amistat entre iguals en la infància i la preadolescència. Aquest estudi va comprendre 841 estudiants de 8 a 13 anys.

Els instruments utilitzats van ser: la versió argentina (Minzi, Sacchi i Moreno) del *Children Report of Parental Behavior* (CRPBI), de Schaeffer, i la també versió argentina (Moreno) de la *Friendship Quality Scale*, de Bukowski. Els resultats van indicar que els pares que actuen amb fermesa, però amb amor i acceptació –afecte– en compte de poder o control estricte i patològic,

* Centro Interdisciplinar de Investigaciones en Psicología Matemática y Experimental (CIIPME–CONICET), Pontificia Universidad Católica Argentina. Sede Paraná. Buenos Aires 239, Paraná, Entre Ríos, Argentina. <lucasmarcelorodriguez@gmail.com>.

** Centro de Investigación Interdisciplinaria en Valores, Integración y Desarrollo Social de la Pontificia Universidad Católica Argentina. Sede Paraná. Buenos Aires 239, Paraná, Entre Ríos, <Argentina.jemoreno1@yahoo.com>.

faciliten els vincles d'amistat dels fills amb els companys. Es van analitzar les variables dels pares per a la mare i el pare separat. En la infantesa s'observa una acceptació paterna i materna més baixa i un major control patològic que en la preadolescència. Els xics presentaren una mitjana menor d'acceptació paterna i materna que no les xiques.

Paraules clau: estils parentals, amistat, iguals, infantesa, preadolescència.

Resumen

La familia es el primero y más importante agente socializador en la infancia a causa de que, durante este período, los niños aprenden habilidades sociales, actitudes y otras capacidades, necesarias para adaptarse al contexto en el que viven. El propósito del presente trabajo es el de establecer la relación entre los estilos de crianza de los hijos y las relaciones de amistad entre iguales, en la infancia y la preadolescencia. Este estudio comprendió a 841 estudiantes de 8 a 13 años.

Los instrumentos utilizados fueron: la versión argentina (Minzi, Sacchi y Moreno) del Children Report of Parental Behavior (CRPBI), de Schaeffer, y la también versión argentina (Moreno) de la Friendship Quality Scale, de Bukowski. Los resultados indicaron que los padres que actúan con firmeza, pero con amor y aceptación –afecto– en lugar de poder o control estricto y patológico, faciliten los vínculos de amistad de los hijos con los compañeros. Se analizaron las variables de los padres por separado de la madre y del padre. En la niñez se observa una aceptación paterna y materna más baja y un mayor control patológico que en la preadolescencia. Los chicos presentaron una media menor de aceptación paterna y materna que las chicas.

Palabras clave: estilos parentales, amistad, iguales, niñez, preadolescencia.

Abstract

The family is the first and most important childhood socializing agent because during this period children learn social skills, attitudes and other capabilities necessary for adapting themselves to the context in which they llauri living. The purpose of this paper is to establish the relationship between parenting styles and peer friendship relationships in childhood and preadulthood. In the study, 841 students from 8 to 13 years old were involved.

The instruments used were: the Argentine Scale of Children's Perception of relationships with Parents for children and young adolescents (Minzi, Sacchi and Moreno), spanish version of Schaeffer Children Report of Parental Behavior (CRPBI), and the Spanish versió of the Friendship Quality Scale (Bukowski). Results indicated that parents who llauri firm, but they disciplin with love and acceptance –affection–, rather than power or strict and pathological control, facilitate ties of friendship with peers. We analyzed the

parental variables for mother and father separately. In childhood a lower mother and father acceptance and a greater pathological control than in preadolescence is observed. Boys obtained a lower mother and father acceptance average than girls.

Key words: parenting styles, friendship, peers, childhood, preadolescence.

Introducció

La família segueix sent el principal grup de transmissió dels valors i les normes socials. La inclinació materna i l'acceptació paterna faciliten l'adaptació i la competència social, com també l'autonomia personal. La socialització en la infància es produeix mitjançant les pràctiques de criança, enteses com la manera en què els pares –i, en general, l'estructura familiar– orienten el desenvolupament del infant i li transmeten un conjunt de valors i normes que faciliten la seua incorporació al grup social (Cuervo, 2010).

La relació pare-fills és considerada com un dels determinants més importants del desenvolupament de la personalitat (Ausubel, Balthazar, Rosenthal, Blackman, Schpoot i Werkowitz, 1954). Més recentment, s'ha establert que la interacció amb els iguals juga un paper multicausal indispensable en el procés de socialització (Johnson, 1980). La importància de la relació amb els iguals en la infantesa i l'adolescència com a font de suport social és plantejada per nombrosos investigadors que es van ocupar d'estudiar aquesta vinculació i el seu alineament o contraposició amb diferents aspectes socials, afectius, culturals.

Més precisament, alguns estudis de preadolescents i adolescents han fet palès que un suport més gran dels pares es relaciona amb una autoestima social més gran en els fills (Musitu, Martínez i Murgui, 2006). Per la seua banda, alguns estudis d'infants han mostrat que les interaccions parentals positives s'associen a un acompliment social més gran per part dels fills (Isaza Valencia i Henao López, 2012).

Les recerques en psicologia, des dels seus començaments, per exemple les de G. Mead (1934) i J. Piaget (1932), destaquen el paper vital que els grups d'iguals tenen en el desenvolupament emocional, cognitiu i social dels infants. En l'actualitat, una vasta literaturaciència assenyalen que aquestes experiències fan una contribució significativa juntament amb la família i l'escola a l'ajust psicosocial, amb l'adquisició d'habilitats cognitives, de comportament i socials mitjançant experiències directes i vicàries amb els iguals (Reijntjes, Stegge i Meerum, 2006; Resett, Rodríguez i Moreno, 2013).

Les pràctiques de criança són enteses com els patrons de comportament dels adults que s'enfoquen a satisfer les necessitats de supervivència i desenvolupament dels infants i els adolescents. Aquests patrons que adopten pares,

avis i altres cuidadors influeixen en l'estat de salut, la nutrició i el desenvolupament físic i psicològic dels infants (Pichardo, Justicia i Fernández, 2009). El control parental és una de les pràctiques de criaça amb més efectes positius en la competència social dels fills. Per contra, altres pràctiques de criaça, com la utilització del càstig físic o l'expressió d'afecte negatiu, es relacionen amb conductes socialment inadaptades.

Washington i Dunham (2011) argumenten que les pràctiques de criaça en edats primerenques estan fortament relacionades amb el resultat psicosocial i de comportament dels infants i els adolescents.

En les recerques que ha fet Richaud de Minzi (1998, 2002) amb infants de 8 a 12 anys ha sorgit que l'ús de la disciplina coercitiva per a controlar-los i tornar-los submisos afavoreix la tendència a l'aïllament social. D'acord amb Lautrey (1980), si bé els pares restrictius poden es poden considerar bons capacitadors per al compromís amb la vida social, els pares que garanteixen autonomia als infants els permeten aprendre amb llibertat per mitjà d'un major grau d'interacció amb altres infants, amb altres adults i amb el mitjà físic. Quan es restringeixen les interaccions i els conflictes interpersonals per mitjà de regles estrictes per prevenir que ocorreguen problemes es priva l'infant d'oportunitats per a practicar les habilitats de compromís i resolució de conflictes en les relacions interpersonals. La restricció excessiva pot portar al ressentiment, que afecta l'acostament dels infants als altres, en general.

No obstant això, algun control és necessari per a promoure les relacions amb altres infants (Allès-Jardel, Fourdrinier, Roux i Schneider, 2002). L'autonomia completa amb insuficient monitoratge de les activitats del'infant s'ha associat amb la conducta antisocial (Dishion, 1990). L'estil «laissez faire» o permissiu posa poques restriccions a l'autonomia de l'infant i provoca la falta de rutina i consistència que aquest necessita (Lautrey, 1980). En general, s'ha trobat que l'acceptació dels pares afavoreix la competència social dels infants i els adolescents i els protegeix d'experimentar sentiments de solitud i depressió (Richaud de Minzi, 2002; Hernández Caldentey i Buelga, 2013).

Després d'un període inicial de la infantesa escolar –6 i 7 anys–, l'infant, a partir dels 8 anys, pot centrar en major mesura l'atenció en el desenvolupament cognoscitiu, en els jocs socials i en l'activitat grupal entre iguals. A partir d'aquest moment l'alentiment del creixement atenua l'impacte afectiu que acompanya sempre els canvis i les crisis vitals.

Als 10 anys, l'infant aconsegueix un cert grau d'autonomia i d'autodeterminació que és possibilitada per una major distància afectiva respecte dels pares, aconsegueix el que sol denominar-se maduresa infantil. L'infant de 6 a 8 anys forma grups efímers amb objectius del moment. Ara els grups infantils van guanyant en consistència i estabilitat, així com també en homogeneïtat.

Posteriorment, en la preadolescència s'incrementa la identificació amb el grup d'iguals. Els preadolescents comencen a deslligar-se dels pares per experimentar una major sensació de pertinença a un grup. A partir d'aquesta edat les persones externes a la família tindran major influència en la formació de la personalitat de l'individu. Els sentiments d'amistat produeixen una gran satisfacció, una major estima personal i amplien el camp d'actuació social, donen seguretat en un mateix. D'altra banda, la separació dels pares porta conflictes entre el preadolescents i les figures d'autoritat. Per tot això, en aquest estudi optarem perquè la mostra comprengui aquestes tres edats: infants de 8 a 9 anys, infants de 10 i 11 anys i preadolescents –12 i 13 anys–, i així poder avaluar les relacions entre la percepció del vincle amb els pares i amb els iguals en diferents moments de la infantesa, abans del començament de l'adolescència.

Tenint en compte els tipus de control que poden percebre els fills dels pares, així com l'acceptació parental i l'autonomia que aquests dispensen, caldria preguntar-se quina és la relació d'aquestes variables amb els vincles socials dels fills amb els seus iguals en diferents edats de la infantesa i la preadolescència.

El propòsit d'aquesta recerca és estudiar la relació del vincle amb els pares –quant al tipus de control que percep el fill, ja siga acceptat, ja siga estricte ja siga patològic, així com l'autonomia i l'acceptació– sobre la conducta social, en particular en la qualitat de l'amistat i el grau de companyerisme, en la infantesa escolar i la preadolescència.

Metodologia

Participants

La mostra és no probabilística, de caràcter intencional. La mostra resultant va comprendre 396 homes (47,09%) i 445 dones (52,91%), és a dir, un total de 841 alumnes. Aquesta mostra va comprendre tres submostres segons l'edat: infants de 8 i 9 anys (n=311, 36,98%), infants de 10 i 11 anys (n=372, 44,23%) i preadolescents de 12 a 13 anys (n=158, 18,79%).

Les preses es van fer en escoles primàries i secundàries de la ciutat de Buenos Aires, de la província de Buenos Aires i de la ciutat de Paraná, Argentina.

Instruments

Els instruments que es van utilitzar en aquesta recerca van ser:

1. Per estudiar l'estil parental –pares– es va utilitzar l'escala *Argentina de Percepció de la Relació amb els pares per a infants de 8 a 12 anys* (Richaud de Minzi, 2002; Richaud de Minzi, Sacchi i Moreno, 1999), la

versió argentina del *Children Report of Parental Behavior* (CRPBI), de Schaeffer (1962), que avalua cinc dimensions: 1) Acceptació, 2) Control normal, 3) Control estricte, 4) Control patològic i 5) Autonomia extrema i disciplina laxa. Aquesta escala comprèn un qüestionari per a avaluar la percepció de l'infant del pare i un altre per a la de la mare. A continuació es defineix cadascuna de les dimensions:

- Acceptació: es refereix a l'acceptació de l'infant, centrat en l'infant, la seua individuació i implicació positiva. Comprèn ítems com «El meu pare em diu que em vol molt».
- Control normal: expressa un control sobre els fills, amb ítems com «El meu pare està pendent del que faig a l'escola i en el temps lliure».
- Control estricte: expressa un control més sever, però no patològic o de manipulació. Comprèn ítems com «El meu pare fa que jo complisca el que em mana».
- Control patològic: comprèn un control hostil i mitjançant la culpa, produeix ansietat persistent i allunyament de la relació. Comprèn ítems com «El meu pare decideix amb quins amics puc ajuntar-me».
- Autonomia extrema i disciplina laxa: manifesta escàs control per part dels pares, amb ítems com «El meu pare em deixa fer el que vulga».

Cada qüestionari consta de 32 ítems amb un format de resposta tipus Lickert, amb tres opcions de resposta, puntuables d'1 a 3. L'anàlisi factorial exploratòria (N=1423) va indicar cinc tipus de relacions, tant amb el pare com amb la mare, i es van obtenir els següents coeficients de confiabilitat (consistència interna): 1) Acceptació ($\alpha=.88$), 2) Control normal ($\alpha=.71$), 3) Control estricte ($\alpha=.74$), 4) Control patològic ($\alpha=.81$) i 5) Autonomia extrema i disciplina laxa ($\alpha=.62$).

2. Per avaluar l'amistat i el companyerisme es va traduir i va adaptar la *Friendship Quality Scale* (Bukowski, Hoza i Boivin, 1994). L'escala d'amistat original comprèn les subescales de companyerisme, conflicte, ajuda, protecció, confiança, capacitat de superar problemes, afecte mutu i intimitat. Mitjançant estudis factorials (Moreno, 2005) es va confeccionar una escala unidimensional d'amistat i companyerisme de 8 ítems – α de Cronbach=.76– que va comprendre ítems de les subescales originals devincles d'ajuda, de protecció, confiança, afecte mutu i companyerisme –per exemple: «Si m'oblido el menjar o si necessite uns pocs de diners me'l presta», «Si jo tinc un problema a l'escola o a casa puc parlar-ne amb el meu amic», «Si altres xics estigueren molestant-me, el meu amic em defensaria», «Quan em va bé, se sent feliç per mi» o «Els caps de setmana i a l'eixida del col·legi anem a casa d'algun dels dos»–.

Procediments per a la recollida de dades

Es va sol·licitar l'autorització als directius escolars per a utilitzar els instruments dins de les escoles, en els horaris habituals de classe. Els qüestionaris es van passar per grups a les aules de les escoles. Així mateix, es va requerir el consentiment informat dels pares o tutors de cada infant per fer l'estudi. La participació dels infants va ser voluntària, i es va assegurar la confidencialitat de la informació que es va obtenir. Abans de passar els qüestionaris es va explicar als subjectes els objectius de l'estudi i els vam sol·licitar una resposta sincera i anònima.

Procediments per a l'anàlisi de dades

Les dades que vam recollir van ser processades mitjançant el *Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS). Se'n va fer una anàlisi univariada de variància (ANOVA) per determinar les possibles diferències en qualitat de l'amistat i companyerisme en funció del sexe i l'edat dels infants i els preadolescents. També se'n van fer anàlisis multivariades de variància (MANOVA) amb la finalitat de determinar les possibles diferències en les dimensions de l'escala d'estils parentals, tant de la percepció del pare com de la de la mare, i es va avaluar de manera conjunta l'efecte dels factors sexe i edat. Finalment, se'n va fer una anàlisi de regressió múltiple per passos successius per determinar quines de les dimensions de l'escala d'estils parentals tenen valor predictiu sobre la qualitat de l'amistat i el grau de companyerisme.

Resultats

En la taula 1 es veuen els resultats de l'anàlisi univariada de variància (ANOVA) que es va fer per comparar les puntuacions que es van obtenir en l'escala de la Qualitat de l'Amistat i Companyerisme segons el sexe i les edats agrupades –8 a 9 anys, 10 a 11 anys i 12 a 13 anys–. Segons les edats agrupades va resultar un $F(2, 840)=26,97$ i $p=,0001$, és a dir que hi ha diferències significatives. Els contrastos van ser significatius ($p=,001$), i es van obtenir majors puntuacions a major edat: 8 a 9 anys ($M=2,33$), 10 a 11 anys ($M=2,46$) i 12 a 13 anys ($M=2,58$).

TAULA 1

Mitjanes i desviaments de qualitat de l'amistat segons sexe i edats agrupades.
Anova de diferència de mitjanes

Segons EDAT agrupada	\bar{X}	DT	n	F	p	η	potència
8-9 anys	2,33	0,38	311	26,97	,000	,061	1,000
10-11 anys	2,46	0,35	372				
12-13 anys	2,58	0,32	158				
Segons SEXE	\bar{X}	DT	n	F	p	η	potència
Home	2,36	0,37	396	41,38	,000	,047	1,000
Dona	2,51	0,35	445				
Total	2,43	0,37	841				

Segons sexe, hi ha també diferències significatives, $F_{(1,840)}=41,38$ $p=,0001$. Les dones ($M=2,51$) perceben una major qualitat de l'amistat i companyerisme per part dels seus iguals que els homes ($M=2,36$). És a dir que les dones puntuen més alt en companyerisme en relació amb l'amistat.

Quant a la interacció entre edat agrupada i sexe no s'observen diferències significatives ($F=2,29$ i $p=,10$).

Es van fer anàlisis multivariades de variància (MANOVA) per avaluar les diferències de mitjanes de les dimensions de l'escala d'estils parentals –pare i mare–, tant segons edats agrupades com segons sexe –taules 2 i 3–. Podem assenyalar que la mostra es va reduir per a aquesta prova a 727 alumnes, atès que es van eliminar 111 subjectes, ja que van contestar un sol qüestionari, ja siga el patern ja el matern, per no viure amb els dos pares o per no considerar que algun d'ells encara que no convisquera amb ell va tenir significació en la seua criança.

Es van trobar diferències significatives segons edat, tant per a percepció del pare ($F_{\text{Hotelling}(19, 1432)}=9,48$ i $p=,0001$ $\eta^2=,06$) com per a la percepció de la mare ($F_{\text{Hotelling}(10, 1432)}=6,91$ i $p=,0001$ $\eta^2=,05$).

En la taula 2 s'observa en els F univariats que, respecte de la percepció del pare, les diferències són significatives únicament en les dimensions control estricte, control patològic i acceptació. Els contrastos significatius van ser: 1- entre acceptació del pare en infants de 8 i 9 ($M=2,5$) i de 10 i 11 anys ($M=2,67$) ($p=,001$); 2- entre acceptació del pare en infants de 8 i 9 ($M=2,5$) i de 12 i 13 anys ($M=2,63$) ($p=,003$); 3- entre control patològic per part del pare en infants de 8 i 9 ($M=1,78$) i de 10 i 11 anys ($M=1,63$) ($p=,0001$); 4- entre control patològic per part del pare en infants de 8 i 9 ($M=1,78$) i de 12 i 13 anys ($M=1,58$) ($p=,0001$) i 5- entre control estricte per part del pare en infants de 8 i 9 ($M=2,51$) i de 10 i 11 anys ($M=2,63$) ($p=,01$). És a dir que: 1- a major edat en la infantesa, en particular amb la maduresa infantil, s'observa una major acceptació i grau de control estricte i 2- un menor control patològic per part del pare.

TAULA 2
*MANOVA. Diferències de mitjanes i desviaments de les dimensions
d'estils parentals segons edats agrupades*

Percepció del pare	8 i 9 anys		10 i 11 anys		12 i 13 anys		F	p
	\bar{X}	DT	\bar{X}	DT	\bar{X}	DT		
Control normal	2,16	0,54	2,24	0,46	2,23	0,47	2,18	,11
Control estricte	2,51	0,51	2,63	0,37	2,60	0,43	5,77	,003**
Control patològic	1,78	0,47	1,63	0,42	1,58	0,38	13,27	,000**
Acceptació	2,50	0,44	2,67	0,31	2,63	0,34	15,26	,000**
Autonomia extrema	1,82	0,51	1,84	0,51	1,89	0,48	0,85	,43
Percepció de la mare	\bar{X}	DT	\bar{X}	DT	\bar{X}	DT	F	p
Control normal	2,42	0,41	2,38	0,40	2,42	0,38	0,51	,60
Control estricte	2,73	0,35	2,70	0,34	2,71	0,31	0,46	,63
Control patològic	1,90	0,42	1,74	0,41	1,66	0,38	19,50	,000**
Acceptació	2,70	0,29	2,78	0,26	2,81	0,23	10,52	,000**
Autonomia extrema	1,76	0,43	1,83	0,45	1,87	0,43	3,12	,04*

N=727 * p≤,05 ** p≤,01

En la taula 2 també es pot observar en els F univariats que respecte de la percepció de la mare les diferències són significatives únicament en les dimensions control patològic, acceptació i autonomia extrema. Els contrastos significatius van ser: 1) entre acceptació de la mare en infants de 8 i 9 (M=2,7) i de 10 i 11 anys (M=2,78) (p=,002); 2) entre acceptació de la mare en infants de 8 i 9 (M=2,7) i de 12 i 13 anys (M=2,81) (p=,0001); 3) entre control patològic per part de la mare en infants de 8 i 9 (M=1,9) i de 10 i 11 anys (M=1,74) (p=,0001); 4) entre control patològic per part de la mare en infants de 8 i 9 (M=1,9) i de 12 i 13 anys (M=1,66) (p=,0001) i 5) entre autonomia extrema i disciplina laxa per part de la mare en infants de 8 i 9 (M=1,76) i de 10 i 11 anys (M=1,83) (p=,01).

És a dir que: 1) a major edat en la infantesa s'observa una major acceptació i grau d'autonomia i 2) un menor control patològic per part de la mare.

Finalment, cal assenyalar que no s'observen diferències significatives quant a la interacció entre edat agrupada i sexe en la percepció del pare (F=1,61 i p=,10), com també amb la percepció de la mare (F=1,04 i p=,40).

Es van trobar diferències significatives segons sexe, vegeu taula 3, tant per a percepció del pare ($F_{\text{Hotelling (5, 702)}}=11,95$ i p=,0001 $\eta^2=,08$) com per a la percepció de la mare ($F_{\text{Hotelling (5, 717)}}=10,97$ i p=,0001 $\eta^2=,07$).

En la taula 3 s'observa en els F univariats que respecte de la percepció del pare les diferències són significatives únicament en les dimensions: control normal (p=,02), control patològic (p=,0001) i acceptació (p=,01). Els homes van

obtenir majors mitjanes en control normal i control patològic del pare (M=2,26 i M=1,79) que les dones (M=2,16 i M=1,57). Per contra, els homes van obtenir una menor mitjana en acceptació del pare (M=2,57) que les dones (M=2,62).

TAULA 3
MANOVA. Diferències de mitjanes i desviaments de les dimensions d'estils parentals segons sexe

	Homes		Dones		F	p
	\bar{X}	DT	\bar{X}	DT		
Percepció del pare						
Control normal	2,26	0,50	2,16	0,48	5,76	,02*
Control estricte	2,60	0,45	2,57	0,44	0,33	,57
Control patològic	1,79	0,44	1,57	0,41	41,75	,000**
Acceptació	2,57	0,40	2,62	0,35	6,00	,01**
Autonomia extrema	1,86	0,50	1,83	0,50	0,51	,47
Percepció de la mare						
Control normal	2,44	0,38	2,37	0,41	5,83	,02*
Control estricte	2,75	0,31	2,67	0,36	11,48	,001**
Control patològic	1,89	0,42	1,69	0,39	39,74	,000**
Acceptació	2,73	0,28	2,77	0,26	4,86	,03*
Autonomia extrema	1,84	0,44	1,78	0,44	3,65	,05*
N=727					* p≤,05	** p≤,01

En la taula 3 també es pot observar en els F univariats que respecte de la percepció de la mare les diferències són significatives en totes les dimensions. Els homes van obtenir majors mitjanes en control normal (M=2,44), control estricte (M=2,75), control patològic de la mare (M=1,79) i autonomia extrema (M=1,84) que les dones (M=2,37; M=2,67; M=1,68 i M=1,78). Per contra, els homes van obtenir una menor mitjana en acceptació de la mare (M=2,73) que les dones (M=2,77).

Quant a la influència de la percepció parental sobre la percepció dels iguals –qualitat de l'amistat i companyerisme–, es van realitzar anàlisi de regressió múltiple de passos successius segons les puntuacions de la percepció de pare i de mare –taula 4–.

Les variables acceptació pare i mare, control pare i mare, autonomia extrema mare i control patològic pare i mare són els millors predictores de la variable dependent qualitat de l'amistat i companyerisme amb els iguals. A major acceptació de tots dos pares major qualitat de l'amistat i inversament a major control patològic menor qualitat de l'amistat. En menor mesura són predictors el control patern i matern com també l'autonomia extrema materna. En ambdues variables a major puntuació major qualitat de l'amistat.

TAULA 4
*Anàlisi de regressió múltiple per passos successius de les dimensions
d'estils parentals sobre l'escala d'amistat*

Percepció de la mare	β	R²	Increment R²	F	p
Acceptació	,291	,125	,125	96,41	,000
Control patològic	-,205	,138	,012	53,64	,002
Control normal	,178	,159	,021	42,27	,000
Autonomia extrema	,075	,164	,006	33,06	,03
Percepció del pare	β	R²	Increment R²	F	p
Acceptació	,242	,077	,077	50,80	,000
Control patològic	-,250	,105	,027	35,31	,000
Control normal	,171	,121	,016	27,69	,000

N=727

Resumint, l'anàlisi de regressió múltiple ens mostra que: 1) a una major percepció de ser acceptat i volgut pel pare i la mare, com també de ser normalment controlat, es pot predir un millor vincle amb els companys i els amics; 2) a una major percepció de ser patològicament controlat pel pare i la mare, els infants perceben tenir un pitjor vincle amb els seus companys i amics; 3) el control estricte sembla no tenir influència sobre la percepció del vincle amb els iguals; i 4) una major autonomia extrema i disciplina laxa per part de la mare facilita un millor companyerisme.

Discussió

Les relacions positives amb tots dos pares són importants en la vida dels infants, però les relacions amb les mares mereixen atenció específica perquè els infants generalment informen de relacions més estretes amb elles. D'altra banda, les relacions dels infants amb els pares i les mares poden tenir diferents impactes en els infants a causa que els seus estils de criança són diferents. Per exemple, les mares tenen habilitats de criança i supervisió superiors, més positives que els pares (Gryczkowski, Jordan, i Mercer, 2010; Levin i Currie, 2010). Estudis similars d'adolescents han informat sobre majors puntuacions en relació amb la mare en estils de criança, com major control, amor i autonomia (Íñiguez Fuentes, 2016). En aquest estudi tant els homes com les dones de totes les edats van obtenir majors mitjanes en acceptació materna que en acceptació paterna, la qual cosa confirmaria el que han assenyalat aquests autors.

En relació amb l'empatia i la cura parental, s'ha observat que quan la disciplina que exerceixen les mares sobre els fills es caracteritza per l'amor i el

control normal, augmenta la disposició de l'empatia en els fills. Així també el control hostil (o patològic) tant de la mare com del pare exerceixen una disminució en la disposició de l'empatia en els fills (Mestre, Pérez-Delgado, García Samper i Martí-Vilar, 1997). Es va observar que a major control patològic pitjor vincle de companyerisme i amistat. Aquests vincles entre iguals estan estretament vinculats amb l'empatia, per la qual cosa es podria pensar la vinculació de les troballes del present estudi amb els autors anteriorment esmentats.

En aquest estudi es va observar que la percepció de control patològic per part de tots dos pares disminueix durant l'avanç de l'edat en la infantesa, però no es van trobar variacions quant al control normal. Probablement això es deu al fet que els pares com menor edat tenen els fillshans de recórrer a ser menys persuasius i més impositius, atesa la menor comprensió d'aquests. Aquestes troballes estan en la línia de recerques sobre adolescència que han mostrat que a major edat menor percepció de control i hostilitat per part dels pares, i augmentde l'autonomia i de la permissivitat (Íñiguez Fuentes, 2016).

El present treball té una rellevància aplicada a causa que les troballes confirmen empíricament la necessitat de millorar els vincles paternofilials per a una millor interacció social per part dels fills. És així que aquest revesteix rellevància per al treball amb les famílies i a nivell educatiu en l'àmbit escolar. Futures recerques haurien d'avaluar majors correlacions entre els estils parentals i el clima familiar emocional com a predictores de les relacions d'amistat i companyerisme en el procés de socialització d'infants i adolescents fora del nucli familiar.

Conclusions

Les conclusions més rellevants d'aquest estudi són:

1. Respecte de les dimensions de l'escala de percepció d'estils parentals, els homes van obtenir majors puntuacions en control normal i control patològic del pare que les dones. Per contra, els homes van obtenir una menor mitjana en acceptació del pare que les dones.
2. En l'escala de percepció materna els homes van obtenir majors mitjanes en control normal, control estricte, control patològic de la mare i autonomia extrema que les dones. Per contra, els homes van obtenir una menor mitjana en acceptació de la mare que les dones.
3. A major edat en la infantesa, en particular amb la maduresa infantil, s'observa una major acceptació i grau de control estricte i un menor control patològic per part del pare.
4. A major edat en la infantesa s'observa una major acceptació i grau d'autonomia i un menor control patològic per part de la mare.
5. Les dones perceben tenir un millor vincle d'amistat i companyerisme amb els iguals que els homes.

6. La percepció de l'amistat i el companyerisme amb els iguals s'incrementa amb l'edat, és a dir, des de la infantesa escolar inicial a la preadolescència.
7. La influència dels estils paterns i materns en els vincles amb els iguals sembla ser similar.

Referències

- Allès-Jardel, M.; Fourdrinier, C.; Roux, A. i Schneider, B. H. (2002). Parents' structuring of children's daily lives in relation to the quality and stability of children's friendships. *International Journal of Psychology*, 37(2), pp. 65-73, doi: 10.1080/00207590143000289.
- Ausubel, D. P.; Balthazar, E. E.; Rosenthal, I.; Blackman, L. S.; Schpoont, S. H. i Werkowitz, J. (1954). Perceived parent attitudes as determinants of children's ego structure. *Child Development*, 25, pp. 173-183.
- Bukowski, W.; Hoza, B. i Boivin, M. (1994). Measuring friendship quality during pre- and early adolescence: The development and psychometrics of the Friendship Qualities Scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 11, pp. 471-485, doi: 10.1177/0265407594113011.
- Carlo, G.; Mestre, M. V.; Samper, P.; Tur, A. i Armenta, B. E. (2011). The longitudinal relations among dimensions of parenting styles, sympathy, prosocial moral reasoning, and prosocial behaviors. *International Journal of Behavioral Development*, 35(2), pp. 116-124, doi:10.1177/0165025410375921.
- Cuervo Martínez, Á. (2010). Pautas de crianza y desarrollo socioafectivo en la infancia. *Diversitas*, 6(1), pp. 111-121.
- Dishion, T. J. (1990). The ecology of boys peer relations in middle school. *Child Development*, 61, pp. 874-892.
- Gryczkowski, M. R.; Jordan, S. S. i Mercer, S. H. (2010). Differential relations between mothers' and fathers' parenting practices and child externalizing behavior. *Journal of Child and Family Studies*, 19, pp. 539-546.
- Hernández Caldentey, R. i Buelga, S. (2013). Adolescència, context familiar i ajustpsicològic. *Anuari de Psicologia (Monogràfic Jove 2013-2014)*, pp. 193-270, doi: 10.7203/anuari.psicologia.15.2.193.
- Íñiguez Fuentes, M. S. (2016). *Influencia de la familia en el autoconcepto y la empatía de los adolescentes*. Tesis doctoral. Universidad de Valencia.
- Isaza Valencia, L. i Henao López, G. C. (2012). Influencia del clima sociofamiliar y estilos de interacción parental sobre el desarrollo de habilidades sociales en niños y niñas. *Persona*, 15, pp. 253-271.
- Johnson, D. W. (1980). Group processes: Influences of student- student interaction on school outcomes. In J. H. McMillan (Ed.), *Social Psychology of school learning* (pp. 123-168). NY: Academic Press.

- Lautrey, J. (1980). *Classe sociale, milieu familial, intelligence*. Paris: Presses Universitaires de France.
- Levin, K. A. i Currie, C. (2010). Family structure, mother-child communication, father-child communication, and adolescent life satisfaction: A cross-sectional multilevel analysis. *Health Education, 110*, pp. 152-168.
- Mead, G. H. (1934). *Mind, self, and society. From the standpoint of a social behaviourist*. Chicago: University of Chicago Press.
- Mestre, M. V.; Pérez-Delgado, E.; García Samper, L. i Martí-Vilar, M. (1997). Educación familiar y desarrollo de la afectividad en los hijos. *Revista de Ciencias y Orientación familiar, 16*(1), pp. 47-63.
- Moreno, J. E. (2005). Estilos parentales, vínculos de amistad y compañerismo en niños. *Revista Internacional de Estudios en Educación, 5*(1), pp. 52-59.
- Musitu, G.; Martínez, B. i Murgui, S. (2006). Conflicto marital, apoyo parental y ajuste escolar en adolescentes. *Anuario de Psicología, 37*(3), pp. 247-258.
- Piaget, J. (1932). *The moral judgment of the child*. Oxford: Harcourt.
- Pichardo Martínez, M. C.; Justicia, F. J. i Fernández Cabezas, M. (2009). Prácticas de crianza y competencia social en niños de 3 a 5 años. *Pensamiento Psicológico, 6*(13), pp. 37-48.
- Reijntjes, A.; Stegge, H. i Meerum, M. (2006). Children's coping with peer rejection: The role of depressive symptoms, social competence and gender. *Infant and Child Development, 15*, pp. 89-107.
- Resett, S. A.; Rodriguez, L. M. i Moreno, J. E. (2013). Evaluación de la calidad de la amistad en niños argentinos. *Acta psiquiátrica y psicológica de América Latina, 59*(2), pp. 94-103.
- Richaud de Minzi, M. C. (1998). Child perception of parents and peers behavior. *Perceptual and Motor Skills, 86*, pp. 289-290.
- Richaud de Minzi, M. C. (2002). *Loneliness and depression in children: its relationship with attachment and self competence*. Simposio invitado «Stress and emotion in children and adolescents». Actas del XXV International Congress of Applied Psychology, Singapur.
- Richaud de Minzi, M. C. (2007). La percepción de estilos de relación con su padre y madre en niños y niñas de 8 a 12 años. *Revista Iberoamericana de Evaluación Psicológica, 1*(23), pp. 63-81.
- Richaud de Minzi, M. C.; Lemos, V. i Mesurado, B. (2011). Relaciones entre la percepción que tienen los niños de los estilos de relación y de la empatía de los padres y la conducta prosocial en la niñez media y tardía. *Avances en psicología latinoamericana, 29*(2), pp. 330-343.
- Schaefer, E. S. (1962). Children's Reports of Parental Behavior: An inventory. *Child Development, 36*, pp. 413-424.
- Washington, A. i Dunham, M. (2011). Early Parenting Practices and Outcomes for Adolescents. *Educational Research Quarterly, 35*(2), pp. 43-75.

Data de recepció: 09-02-2016
 Data d'acceptació: 24-06-2016